

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para za peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Klikarska politika.

S one strane naše pokrajinske politike odigravaju se veoma zanimivi, zakulisni prizori. Nakon „splitškog sporazuma“ pojavila se je u utvaraško-demokratskom taboru neka napetost, koja za onu gospodu „liberalnih“ rieči a reakcionarnih, nasilnih djela ne sluti na dobro. Pisanje njihovog novinstva najbolje odatje njihovo uzrujano, nesredjeno i plašljivo raspoloženje. To političko-špekulantsko udruženje vrlo je čudno u svom sastavu. Koliko gradova — toliko klika, koliko klika — toliko privatnih interesa. Zadar, Split i Dubrovnik, tri su krila te špekulantske organizacije, a svako krilo, svaka klika ima svoje kampa-nistične težnje i ciljeve. Čitavo svoje političko djelovanje postavili su na bazi svojih ličnih interesa, a da ovima uspjeh bude to bolje osjegurano, stvorili su neke vrste konsorcija, čija se direktiva nalazi u rukama nekolicine politički kompromitovanih ljudi. „Splitški sporazum“ je vezao sve te elemente pod geslom: na život i smrt. Tim činom jedni su se s drugim istovjetovali, pokrili međusobno svoje interese i utanačili uzporedno djelovanje. Plodovi tog djelovanja se opažaju u raznim pojavama zadnjih dana. Sam sabor je njima bio polje, gdje su razlagali svoje špekulantske osnove, prikazujući ih kao akciju za ekonomsko unapređenje zemlje.

Interesi tih klika bezuvjetno traže, da se s puta makne pravaštvo, koje im najviše smeta. Njihova najnovija komedija, da ju ne nazovemo tragedijom načela, uparena je bila izključivo proti strani prava, koja je toliko uznapredovala, da je postala prijetnjom i pogibelju svim tim klikama skupa. U tu svrhu porazdielili su si Utvaraši uloge: „Nar. List“ je postao obzirna, laskav, miroljubiv, uvjeravajući, umjeren; „Sloboda“ je udarila u pisanje „modernih“ članaka, koje začinja sa dopisima i vjesticama, koje su odraz razdraženog raspoloženja „demokrata“, koji sad uviđaju, kako ipak nisu učinili „srijan posao“, kada su se sa Utvarom stopili. Ona im je donela neke prerogative vladine stranke, ali im nije donela moć, kojoj su se oni nadali; nije im donela „carta bianca“, da im bude slobodno haračiti i haramijsku politiku voditi. „Demokrati“ uviđaju, da su s tim obostrano nesmotrenim činom još jače stisli pravaške redove i aktivnim učinili i one, koji su to onda u zatišju živili i samo mirno gledali. „Crvena Hrvatska“, to sitno glasilo dubrovačkih „liberalaca“ i republikanaca, uprtilo se, da je uvjerava javnost o svim prednostima one puzzle politike, koja kao da još djeluje po nadahnuću Kačanskija i Chlumetkijca. Njegov djelokrug je označen u tome, da i najpropastnije osnove po hrvatsku narodnu politiku popularizira. Osim toga povjeren joj je referat, da pravaštvo grdi onakovim načinom, koji se nikako ne slaže sa dubrovačkom skladnošću.

Ratni plan Utvare je tim označen. Nego u koliko on uspijeva, to nam može najbolje prikazati jaka i prietečna opozicija, koja

se proti svim tim klikama ogorčeno diže. U svim tim mjestima pravaštvo im je već omeo mnoge račune i razbilo razne osnove. Zato i samo zato, tolika vika na stranku prava. Nije pravaška politika, koja u bjesnoj tjeri svu tu grupu, nego je činjenica, da im pravaštvo zapriečuje ostvarenje njihovih špekulantskih osnova. U pravaštvu vide oni konačni bankrot svoj, vide likvidaciju svojih knjiga uz ogromni deficit. To je našoj javnosti već toliko jasno i očevidno postalo, da se Utvara već istovjetuje sa špekulacijom. Brojne secesije vojujućih, i ako ne vodećih pristaša, proriđuju sve to više njihove redove, a kroz nastale pukotine zije u odvratnoj gostinji sva gojičla njihove unutrašnjosti. Postaju prozirni. A to, da prozirni postoju, to je najveća pogibelj po njih. Skinita im je obrazina, iztrgnut im je plašt, kojim su zaodjevali intrigue političkih „mletačkih trgovaca“. I tim im je sudbina zapečaćena. Razkrinkani špekulanti ne mogu da budu vodjama jedne narodne politike. Svoj su viek prošli. Ono što su poželj kao „sluga-pokorni“ svake vlade, može im biti dosta, da u hladovini i na stečnim „lovorikama“ uživaju svoje nezastuženo stanje mira.

ŠIBENIK, 19. kolovoza.

Kako „demokrati“ lažu! „Sloboda“ Smolake, Mihaljevića i Tartaglie donosi u svome broju od petka smušeni dopis iz Šibenika, u kojem se bezprimjerno bezočnošću izkrivljuju datumi i činjenice. U dopisu se govori o smrti pok. Klaića — ne Klaića ni Krajića, kako pametna „Sloboda“ piše — kojom prigodom, da Hrvatski Sokol u Šibeniku sa drom. Krsteljom na čelu nije htio izvjestiti crninu ni li barjak na po stiega.

„Sloboda“ i njezin kukavni šibenski dopisnik bezobrazno i perfidno lažu od rieči do rieči. Izvrše ono što svaki Šibenčanin zna. U prvom redu uputi čemo ih, da je pok. Klaić umro g. 1896. Te godine u Šibeniku nije još ni obstojao Sokol, nego je bio osnovan na 8. rujna g. 1899. Kad je pok. Klaić umro, dra Krstelja nije ni bilo još u Šibeniku, nego se je nalazio u Zadru, u svojstvu perovodje dra. Ivčevića, a u Šibenik je došao L. Sienčija g. 1898. Po ovomu su oborene sve zlobne i namjerne laži onog nekog glupog i bezposlenog pisakrala. Ovako lagati, kada ga se može u laž najlakše natjerati, može samo izkvarena duša. Po ovakovoj laži neka se prosude i ostale, na koje se ne udostojavamo ni odgovarati — toliko su glupe. . . .

Veselje u Izraelu. Opat: Kragić i Sentinella — kanonici: Biočić i Grgić — popovi i vrli rodoljubi: Lubin, Fulgozi, Pavičić. . . na najodređijiji način osudjuju zadnje korake svećenstva, koje bi htjelo uništiti našu „Utvuru“, — piše mali Antonije i Biankini-Kisić. A što čemo im, nek se tješe! Nada čovjeka nikada ne ostavlja,

ali ga vara. Medjutim nek ne budu nervozni, nek se maločač ustrepe, pa će već čuti — samo im preporučamo, da se sprene na udarac.

C. k. pokrajinskom školskom vieću i „Smotri“.

Pošto imade još učitelja, koji u poznatoj aferi dr. Machieda traže konkretne dokaze bilo za to, što im sve do sad o njemu na javu izneseno nije tobož dovoljno, bilo za to, što im je mučno iz raznih motiva ili obzira osuditi ga; pošto su neke novine bezočno znale tvrditi, da je izneseno o dr. Machiedu infamija, kleveta, laž, banditstvo i sektarsko podmetanje; pošto je ovo pitanje takove naravi, te treba da bude svedeno na čisto i za svakoga onoga, koji se hotice ili nehotice gradi snjivijim Tomom; pošto ovo pitanje mora da dođe na dnevni red skupštine „Saveza dalmat. učitelja“ dne 4. rujna o. g. gdje dr. Machiedo mora biti jednoglasno ili osudjen ili proglašen nedužnim, — da ne bude sumnje, da ne bude kolebanja, da ne bude nepovjerenja među učiteljima i učiteljicama, ja još jednom — nakon već poznatih javnih poziva — pozivljm c. k. pokrajinsko školsko vieće, da preko „Smotre“, ako je dr. Machiedo pravedan, izjavi javno, da on nije u stanoviteljnoj sjednici pokr. školskog vieća uvriedio pitomkinje učiteljišta u Dubrovniku i da predoči pravo stanje stvari.

Do skupštine „Saveza“ ima još 15 dana, dakle dovoljno vremena za odgovor. Ako se pokr. školsko vieće ovom pozivu posvojoj dužnosti radi ugleda jednog svog člana do tada odzove i izjavi, da dr. Machiedo nije uvriedio pitomkinje učiteljišta u Dubrovniku, t. j. da ona uvreda nije pala, središnji odbor „Saveza“ dat će odmah po dužnosti svojoj podpunu zadovoljstvu dr. Machiedu, ako se pak pokr. škol. vieće do 4. rujna ne odzove, ako „Smotra“ i nakon ovoga poziva bude i nadalje mučala, onda će taj muk svakome učitelju biti najkonkretniji dokaz, da je dr. Machiedo kriv.

Usljed ovog kog poziva stvar mora da bude svedena na čisto, mora da učiteljstvo i ciela javnost stvori jedan jedini zaključak, a po tom zaključku vidjet će se najbolje, je li sve, što je štampa o dr. Machiedu izmislila, bila infamija, kleveta, laž, banditstvo i sektarsko podmetanje, ili je pak bila istina.

Ja pak toliko sam uvjeren, e je sve to bila istina i ništa drugo nego sušta istina, da već sada kažem, da je c. k. pokraj. školsko vieće i nakon ovog mog poziva bez sumnje i dalje ostati pasivno, da će „Smotra“ i dalje mučati i tim najkonkretnije dokazati, da je dr. Machiedo kriv, da je on uvriedio zbilja učiteljski stalež onako, kako je to u javnoj štampi bilo izkazano.

Ne bude li tako, ja lažac, ja infaman, ja klevetnik, ja bandit, ja sektarski podmetnik; sve to primam na se, da pod tolikim bremenom zabora

više nikad ne podignem svog glasa na obranu učiteljske časti i ugleda, — ali bude li tako, kao što i hoće biti, onda je lažac, onda je infaman, onda je klevetnik, onda je bandit, onda je sektarski podmetnik najprvo onaj, koji je to prvi zanikao, a za njim svi oni, koji rekoše i još udijli govore, da se je proti dr. Machiedu povelja kampanja lih iz stranačke pizme.

Kroz ovu petnaest dana učiteljsko dakle može i mora da bude na čistu i prama tome da na skupštini 4. rujna t. g. učini što mu zapovjeda ponos i savjest.

U Šibeniku, 19. kolovoza 1910.

Dinko Sirovica,

umir. nadučitelj, urednik „Učiteljsk. Glasna“, član sred. odbora „Saveza dalm. učitelja“, i predsjednik „Učiteljskog društva“ u Šibeniku.

Političke vijesti.

Austrijski pokrajinski sabori biti će sazvani 16. potovici rujna na jesensko zasjedanje. Jedino će se česki sabor sazvati u tom slučaju, ako se Česi i Nemci sporazume glede djelotvornosti sabora.

Slovački pokret u Madjarskoj. Javlja se iz Sabolca, da se među ovdješnjim Slovacima opaža u zadnje doba jak pokret. To je izbilo na javu prigodom sjednice timoškega občinskoga vieća. Slovaci imadu većinu u vieću, pa su zahtjevali, da se zapisnik sjednice vodi u slovačkom jeziku. Predsjedajući načelnik Gosporj odbio je taj predlog kao protuzakonit. Na to je došlo do silne buke, pa je većina uzkratila ovjerovanje zapisnika. Slovaci zahtjevu osim toga, da se porezovne knjige vode u slovačkom jeziku. I to dakako nije primljeno, načelnik je predlog isto tako odbio, kao i prvi. Slovaci uskratili se na proračun za g. 1911.

Uredjenje vojničkih dugova. Vojnički službeni list donosi sankciju statuta centralnoga fonda, koji imade uređiti dugove častničke. Uvjeti za vjerjesiju vanredno su povoljni. Posudjenice se novac mora izplatiti u 10 godina ili u mjesečnim obrocima, koji mogu iznositi samo trećinu plaće. No imade još nekih pogodnosti u statutu. Kapital će se ukamati sa 6°/₁₀₀, a ne traži se nikakovo jamstvo. Časnici će sami izabrati odbor, koji će odredjivati, tko imade dobiti vjerjesiju i koliko.

O grčkoj skupštini. Što se više primiču dani izbora za narodnu skupštinu, to veća vlada uzrujanost u zemlji. Jedno od glavnih pitanja, kojima se bavi grčka javnost ovom prigodom jest, kakvu će ulogu imati Kreta u ovim izborima i u ovoj skupštini.

Ovo je pitanje zabrinulo i velevlasti, i u koliko se doznaje, predstavnici njihovi obratiše se grčkoj vladi, tražeći od nje, da se izjavi, kakvo stanovništvo misli zauzeti u ovome pitanju. Grčka vlada je izjavila, da ona ne može utjecati na dogodjaje na Kreti, ni na raspoloženje u onoj zemlji.

Naprotiv se on zamišljen vrati k svetomu Lucu. Oni udarci — romoni on sam sobom — ono nabacivanje kamenjem! Sreća i Bog, pa je Moro bio uza me, drugačije bi i na nj pala sumnja. Iznovice se navrati k vratima pivnice i potanko razgleda razvaljen ulaz, promjeri položaj bačve i počevšav se mrvu po glavi, podje u crkvu, da pročita koje slovo časoslova.

IV. Na misli je bilo čudstvo naroda. I prije se i poslije mnogo o krđadi razpredalo. Svi se zaželješe zaviriti u praznu pivnicu, razgledati nagrdjena vrata i zajarženo kolima.

Dvije boce, što se bile lupežima izmakle, šmignuše u džepove jednoga vjernika. Nikako se ne dalo dokučiti, kako se nije pop ni o čemu prisjetio, pošto je i on bez koga potanjeg tumačenja dokazivao, da nije ništa čuo. Ženske su ga sažaljavale, mužičkić većim dielom na dohtavu zaslusjaka, podsmjehivali se hudomu popu, koji da u toj najžešće faljiva, što je vodopija i da ne umije sa svetom sklopiti familijarna bratstva u zajednici izpražnjene čaše.

(Nastavit će se.)

Pereat Rochus.

Falijanski: A. Fogazzaro. — Preveo D. M. Vezić.

I uzabilj je posao o vrlo važnom problemu. Je li Moro govorio o Luciju i izpovjedi ili nije. Don Roko se prisjetio, da on nije, dok je onaj, utrvnu svičeu izjavio, da će se izpovjediti, ništa opazio, pa čak ni onda kad lanu. — Ne žestite se, jer smo na izpovjedi. „Dakle obstoje barem golemi dvojba, da se radi o istinitoj izpovjedi; a je li je iza toga pokornik pretrgao, to ne može ni po jedan način otrati svojstva sakramenta, uz predpostavku, da je zbiljnice obstojao; a onda? A Lucija? A odgovor gospodji Sarloti? „Corpo di bacco!“ Bi reći, da je upljunuti Sigismundov slučaj. Don Roko se namrgodimice zagleda u grede.

Poče mu dolaziti na pamet ona: pereat mundus i dokazi one korablje mudrosti, onoga mužkog delije profesora. Sad Luciju ne možeš opustiti. Sad mu se najstraj zagonezne rieči gospodje Sarlote u svakoj u pamet zavukoše. Red je, da on ode; pereat Rochus.

Ure udariše na dobniku sa zvonika. Slaščao mu, za noćnih uri, glas dobnika. Njegovo se neuglatčano srce zeru smekša i Satanas se dohvali prigode, da mu prikáže nabožnu crkvicu sa cimpresima unaokolo; njegova je, sva je njegova, a i ona milostna smokva pod zvonikom; da očuti slast onih čelija, posvećenih čudestvom bogomoljnih duša, slast živjeti u onoj zatišnoj školjci sv. Luke, pusto priručitoj njegovu čednu kipu, obavljajući misiju i riečju i djelom, a bez svjetovnih skrbi, bez odgovornosti za duše. Satanas mu svejednako predoči pomučnoću, da nadje primjeren položaj, prilikom mu tjesne prilike starca oca, sestre-biedni težaci, jedan zastario, a druga boljeticom prignjavljena, nit mogu truditi i sebi hranu namicati. Najpotla okuša Satanas kazuistom se pokazati i pokuša mu dokazati, da se može, a da ni ne očituješ tajnu, služkinja otpuštati i pod izlikom i bez nje. Nu pri ovome se nagovoru, da se okoristi izpovjedu, don Roko tako strahotno namrgodi, da vrag netragom umeče. Dakle pridržati Luciju, a istoj pripuštati, da se sama misli, kako će se sporazumiti sa svetlim slovom:

nitko ne meže dvome gospodaru služiti. Nu pomnjite zeru, kako se svete rieči na dlaku slažu! Don Roko upri, kako će prikupiti u pameti jednu do druge, posljednje periode govora. Zamašito je to za nj poduzeće. Kraj svega toga bilo bi mu pošlo za rukom, da pri prolazku kroz tjesne klanice ne zaspao kao zaklan.

III. Malicom je spavao, a u zoru se ustade. Prije nego će na dvor, izviri, da se ogleda na vrijeme. Da će na se, a to mu na oko nalete vrata pivnice. Raztvorena su.

Don Roko sadje i udje u pivnicu. Uput izjadje iz ruke strahotna pogleda. Vina nije više bilo. Ni vina ni bačve. Naprotiv pred njom možeš opaziti frišku brazdu kola.

Don Roko udari uzastopce za njom do ceste. Tu joj se zametnuo trag. Od zapleta svih kotača ne preostade već suženi luk s kraja do polovice puta. Don Roko se ne prisjetio, da pođe odmah kojoj vlasti učin prijavitelj. Ideje su mu se navlašlo dovlačite, a ova, sve su prilike, neće prije podne prispjeti.

Po svojoj prilici drži se, da će grčka vlada izbjeći šaklavlom položaju vjestom smicalom naime time, da se nekim uglednijim Grečima na Kreti ponudi kandidatura u samoj Grčkoj. Tako bi Venizelos imao biti izabran na Krtu. Vlada u ovom slučaju ne bi mogla zabraniti ovim redovito izabranim zastupnicima, da budu članovi narodne skupštine.

Diplomatski predstavnici Engleske, Rusije, Francuske i Italije upozorili su grčku vladu na pogibeli, kojom bi moglo zemlji zaprijeti kretske kandidature. Vlada je uzvratila, da će udovoljiti zahtjevu velevlasti, te uzastojati, da se opozovu kretske kandidature.

Tajna konvencija Bugarske i Austro-Ugarske. Beogradsko dobro obavješeno „Novo Vreme“ donosi senzacionalnu vijest, da je ruska vlada pozvala svoga beogradskog i sofijskog poslanika u Petrograd, i da njihovo pozivanje stoji u vezi sa saznanjem, da su Bugarska i Austro-Ugarska zaključile između sebe tajnu konvenciju. Po toj konvenciji bi, tvrdi „Novo Vreme“, Austro-Ugarska imala da upadne u Novopazarski Sandžak, a Bugarska u Makedoniju.

Vijest je proizvela u beogradskim krugovima obće uzbuđenje i paniku.

Španjolska i Vatikan. Iz Madrida javljaju, da je ministar vanjskih posla konferirao s Canalejasom i saobćio mu, da ga je u San Sebastianu posjetio nuncij. Sastanak s nuncijem bio je srdačan, pa je ovaj izjavio, da će početi u audijenciju kraljici majci, a kad se vrati krći iz inozemstva, posjetit će i njega. Vijest o tim audijencijama prenerzila je liberalne krugove.

Zastupnik Lerroux, španjolski republikanac, izjavio je nekim novinarima, da se on nada, te će Canalejas proturati svoj program. On će potražiti modus vivendi s Vatikanom i u ministarstvo proturati generala Weylera. On je uvjeren, da će konzervativci doći na vladu, jer je zemlja skroz na skroz katolička. Alfonso XIII koji je bio pod uplivom majke i Maure, sasma je promijenio svoje nazore.

U pariškim diplomatskim krugovima nadaju se, da će doskora doći do sporazuma između Vatikana i španjolske vlade. To će poslužiti sastanak Canalejasa s nuncijem. Već su se povelj razgovori za kompromis.

„Osservatore Romano“ javlja: Potpuno su neistinite vijesti, da je Vatikan uplivao na španjolske katolike, e bi odustali od nakanjenih demonstracija proti vlati. Vatikan se uoče nije miešao u čeli taj katolički pokret u Španjolskoj, pa su sve topogledne vijesti puke izmišljotine.

Parade — monopolizacija sokola.

Anatema svakomu, koji se osudi, da išta progovori proli sokolstvu, pa bilo to i u dobroj namjeri. Ja se te osude ne plašim, jer me dobra namjera nagoni, da žigošem ono, što korektno nije, dočim se popraviti dađe.

Hoćelo bi se, da sokolstvo bude narodna vojska, jer je to svrha, za kojom se teži; no, žalibože, ta je vojska do sada odveć mlitava.

Ima nas 1/10, koji samo odjevamo čarnu sokolsku odoru, dočim u drugomu ne pokazivamo nikakvu ozbiljnu radu. Ako dodate k tomu, da svaki zahtjeva udobnih banketa, okriepljujućih svojih pića, slaviculke, barjake i mužare, tad čete se uvjeriti kako su zahtjevi preterani za toli malu zaslugu čarne monture.

Slet je, eto nas 200 monturaša. Vježbači na okupl kliče vođja. Na broju ih je za proste vježbe 30, za sprave 4. Što radiju drug? Nose odoru, banketiraju, piju, pjevaju. Krasna vojska doista!

Mnogih uzroka ima, da je takovo stanje stvari, a nabrojiti ne mogu sve. Reči mi je samo, da se diapazon tjelesnih vježaba mora spustiti, a da budu pristupne većem broju sokolova, pa je nuždna i skora reforma sokolske gimnastike, o kojoj ću drugom zgodom oduže progovoriti.

Monopolizacija se sokola provadja! Po našim varošima ima partične borbe i na pretek, a osobna mržnja cvate. Jedni imaju blagajnu, drugi ustanovljuju prkos-blagajnu. Jedni imaju štonicu, drugi ustanovljuju soko. Analizirajmo pobičte neke sokole, pa ćemo se uvjeriti o gornjoj pretpostavci. N. p. Novigradsko soko jeste pod monopolom Oštrića staroste, Oštrića vođe, a pravaši? Zadarski soko, monopol triju Alačevića i svojite Borella, koji vedre i oblače. Biogradski soko monopol Pelicarića, a pravaši? Filipjakovski soko, monopol Pelicarić-Eskinja, a pravaši? Zahtjevajmo, da se unapred u jednom mjestu, ne dozvoli otvor sokola, ako se prije pomno ne raspitaju prilike mjesta, te dokaže, da je soko plovez bratske sloge, a ne političke mržnje. Savezu i župama na uvažanje.

Ego.

Naši dopisi.

Makarsko primorje 21. kolovoza.

Naše parobrodarske sveze. Parobrodarsko društvo „Dalmatia“ imalo je dosad prilično svezu gornjega i donjega Primorja sa Makarskom. Ako se izusme četvrtak, mogao je primorac za svoje mnogovrstne poslove svaki dan u Makarsku, a također i natrag osim sriede; pače lani je saobraćaj sela sa gradom znatno bio olakaočen posebnim parnim brodičem „Dalmazia“, koji je triput sedmično podržavao prugu Gradac-Makarska. Sa strane istoga društva to je bila primorcima samo prašina u oči, a namjera je bila osujetiti nabavu jednoga parobroda na dionice za celo Primorje od Gradca do Baškevode. Kad je prestala pogibao te nabave, onda je društvo obavustavilo ovu prugu, te od nove godine „Dalmazia“ više ne putuje. Bilo se je nadati, da će društvo našemu Primorju obavustavu posebne pruge novim rasporedjajem nadoknadi; ali se dogodilo sasna protivno. Od 16 prošloga srpnja ostalodmo s tri dana bez parobrodarske sveze, te u ponedjeljak, sriedu i četvrtak ne možemo u Makarsku, a u ponedjeljak i sriedu ni iz Makarske nazad. Osim toga novim rasporedjajem Gradac ko sielo gornjoprimske občine znatno je oštećen, budući nema ni sa Makarskom ni sa Splitom onake sveze, kakve je prvo imao. Po svemu ovomu vidi se, da se društvo na naše potrebe ni najmanje ne obzire, pa bi bilo skrajnje vrieme, da se naši primorci već jednom odluču za nabavu jednog parobroda, koji bi izvrstno udovoljavao svim potrebama pučanstva, a bio bi i unosan u prevozu putnika i robe. Kad bi se sastalo društvo na male dionice, kojima bi blizu svaki težak mogao stupiti u svezu, onda bi to gladko bez ikakve poteškoće išlo. U tom slučaju ne bi se bilo bojati ni konkurencije; jer bi svak volio svome, nego li onome, koji te zapostavlja i derati gleda, a samo ti onda pomoć pruža, kad vidi domaćeg sina, da te miluje i da se za te stara. Ovo stavljamo na srce svim rodoljubima od Gradca do Brela, ne bi li se ugledali u Poljičane, koji onako složno imaju svoje zgodu pa nisu prisiljeni, da se ikome klanjaju i da mrvice izpod gavanskih trepeza kupe. Naš glas ne bio glas vapijućeg u pustinji!

Iz hrvatskih zemalja.

Položaj u Hrvatskoj. Pravi rad oko ustrojenja jedinstvene Tomasičeve stranke, koja je proglašena „munka-part“, strankom rada, započeo će tek iza kako konferencija naprednjaka, koja se danas u Zagrebu drži, označi svoje stanovište prema vlati. Osječka „slavonska opozicija“ će svakako Pinterovića i Neumannu slediti u Tomasičevu stranku. Starčevićanci oko „Hrvatskog Prava“ usljed nastalih ozbiljnih prilika, drže sjebnicu saborskog kluba na 22. o. mj. Kod bana bili su u audijenciji i dr. Mažuranić pak i naprednjak dr. Poljak. Javlja se, da će na izpražnjeno mjesto urednika službenih „Narodnih Novina“ biti imenovan dosadašnji urednik „Narodne Obrane“ Švrjljuga.

Konferencije kod bana. Kako samo već opetovano javili, ban dr. Tomasić pozivlje k sebi političare i predstavnike hrvatskih stranaka, da s njima razpravlja o političkom položaju, odnosno, da ih upozna sa svojim ciljevima, te sasluša njihovo mišljenje i stajalište. U povodu toga odazvao se i dr. Mile Starčević banovu pozivu, te bio kod njega na razgovoru u nedjelju prije poine. „Hrv. Sloboda“ veli o tom razgovoru „da se ban imao prilike osvjedočiti, da Starčevićeva stranka prava u držanju prema nagodbenom sistemu i vlati ostaje vjerna svome programu i tradicijama stranke i da nije voljna ničim podupirati nagodbeno ovo stanje i praviti kompromise ma s kim na štetu načela i prošlosti stranke prava.“

Popunjenje hrvatskog ministarstva. Budimpeštanski „Az Est“ doznaje, da se hrvatsko ministarstvo ne će tako brzo popuniti. Želja je to samog vladara, koji je izjavio, da ne voli vidjeti svaki čas nova lica u kabinetu. On je navodno zamolio grofa Khuena, da i nadalje zadržati listnice ministarstva za Hrvatsku i ministra a latere. Bilježimo vjest kao kroničari.

Nadbiskupi Posilović i Štader odlikovani od Kralja. Kralj je hrv. nadbiskupima Posiloviću i Štaderu darovao spomen-dar prigodom svog 80. rođendana. Dar je iz bielog mramora u obliku spomenika. U mramor je pričvršćena zlatna plaketa s likom kraljevim, izradjena po profesoru Marschallu. Plaketa je providjena s dva nadpisa: I. Operum onerumque adiutoribus Francisus Josephus I. Die XVIII. AVC. MCMX. II. Memor fidei sibi et publicae salutis praestitae.

Kandidati „Hrv. N. Zajednice“. Za I. kuriju drugog izbornog razreda na ponovnim izborima „Hrv. N. Zajednica“ kandidira: Oskara Somogya, dra Jankievića, za II. kuriju dra Milana Katičića, za III. kuriju Nikolu Čurića.

Car Ferdinand u Hrvatskoj. U četvrtak dne 18. t. mj. odputovao je car Ferdinand iz Sofije put Cetinja, da lično čestita knjazu Nikoli na njegovome jubileju i da prisustvuje svečanostima jubilejskim. U pratnji cara Ferdinanda nalaze se ministri Nikolajev i Paprikov.

Car Ferdinand putovat će preko Beograda i Zagreba, u kome će se po svoj prilici zadržati nekoliko sati. Iz Zagreba putuje car Ferdinand na Rieku, odakle će posebnim parobrodom put Cetinja, zadržavajući se u pojedinim mjestima Dalmacije i na otocima dulje vremena.

Priestolonasljednik Franjo Ferdinand u Bosni. U Sarajevu se širi velikom stalnošću vijest, da će priestolonasljednik nadvojvoda Franjo Ferdinand prispeti do jeseni u Bosnu i Hercegovinu na dulji boravak. Ta ideja da potiče još iz vremena putovanja kraljeva u Bosni i Hercegovini. Glasom te vijesti ostali će nadvojvoda u Sarajevu po prilici dva tjedna.

Pangermani u Hrvatskoj. U prošlu nedjelju jedno njemačko pjevačko društvo u Vinkovcima dalo nekakovu zabavu, na koju je pozvalo i hrvatsko građanstvo Vinkovaca. Međutim ovog puta izostaše uobičajeni hrvatski pozivi. Svim toga je program bio skroz njemački, a na prvom mjestu je bio „Königslied“ (kraljevka). No čuši Niemci za ogorčenje Hrvata, što nigdje ne ima jedne hrvatske pjesme, oni mješte „Königslieda“ uvrstije u zadnji čas „Liepu našu“ ali... na njemačkom prevodu, a svugdje sa izpuštenim imenom Hrvatske. Radi toga prosjedjvali su Hrvati akademičari i u zapjevaše hrv. himnu. Na to Niemci pripravnici udariše batinaš i oružjem na akademičare, vičući „krepala Hrvatska“, „krepali Hrvati“, „Abzug Hrvatska“. Više Hrvata bilo je tom zgodom teže ranjeno, a i nekoliko akademičara. Sutradan ovi držali su prosjednu skupštinu. Evo, dakle, pangermani i u čistu hrvatskim mjestima bezobzirnošću i brutalnošću izazivaju na odmazde.

Uhićen anarhisti na Rieci. Rimska policija zamolila je riečko redarstvo, da uhići dva pogibeljna anarhista, koja su na parobrodu „Gödölo“ odputovali prema Rieci. Dotični anarhisti da su kompromitirani izkazom dvaju u Rimu uhićenih anarhista. Oba anarhista su Srbi. Jedan je oficir te se zove R. Mihajlović, a drugi je jurista Petrić. Oba su anarhista poslani u Dalmaciju. Istodobno je na Rieci bio uapšen i dugo preslušan jedan srbski pisac Predić i jedna njegova rođjaka. Uz pratnju redarstvenog agenta odpremljeni su u Srijbu, kamo su se i sami namjeravali vratiti.

Radikalni dnevnik u Zagrebu. „Nar. Novine“ javljaju, da će srbski radikali naskoro u Zagrebu izdavati novi list „Nezavisnost“, pod uredništvom nekog bivšeg profesora na pakračkoj gimnaziji, koji je odanle maknut, Jovana Kneževića.

Veliki požar u Rogatačkoj Slatini. U kupališnoj zgradi buknuo je u sriedu jutro u tri sata požar, koji se usljed jakog vjetro brzo raširio. Glavna kupališna zgrada i lievo krilo, gdje se nalazi restauracija, podpuno su izgorile, desno krilo je znatno oštećeno, krov je podpuno izgorio. Šteta je znatna. Prema dosadašnjim vijestima nije nitko stradao kod požara.

Družbine stearinske svičte. Ovih dana putem zaslužne tvrdke Lentić postignut je sporazum s bečkom c. k. povlaštenom tvornicom svičta I. Uiblein i Sin, koja će u najširem obsegu staviti u promet Stearinske Svičte u tri vrsti, pod registriranim imenima „Lada“, „Vesna“ i „Danica“ i sa znakom Družbe sv. Ćirila i Metoda. Najbolje jamstvo uspjehu ovog poduzeća je to, što gorirečena, tvornica, koja će producirati Družbine svičte, jest jedna od najsolidnijih tvornica u Austriji, koja postoji još od god. 1874. ista obsekrbljuje svojim svičtam carski Dvor, bečku občinu i sva veća konsumna Družba u Beču. — Naša Družba od ovog velikog i ozbiljnog poduzeća se nada jakim godišnjem prihodu, s kojim će moći, da pokrije eventualni gubitak, što bi ga imala pretrpeti s monopolom Žigica, s toga ga svim rodoljubima najtoplije preporuča. Hrvatski Trgovci i Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda apelira na vaše rodoljube, da u vašim trgovinama držite samo Družbine svičte, jer time bez Vaše štete doprinate humanitarnom djelu, širite prosvjetu i uzdržavate narodni karakter Iste, naše zemlje, koju jaki i moćni neprijatelji nastoje svim silama, da ju pod svojim pandžam sputa. —

Električni tramway u Zagrebu bio je u četvrtak svečanim načinom otvoren i predan javnom prometu.

Iz grada i okolice.

Učiteljsko Društvo za grad i kotar Šibenik držat će sjednicu dne 28 t. mj. (nedjelja) Članovi će bit posebno pozvani i obavješteni glede dotičnog poslovnog reda.

Red, — pa nared. Da se po davnoj želji samih trgovaca uredi pitanje zatvaranja dućana

u večeri radnih dana, obrtna vlast odlučila se, da ovdje ustanovi ure, kad se dućani imadu da zatvore koliko ljeti, toliko zimi. Opočelo se to provadljati pred nekoliko dana i za koji dan išlo je prilično. Nove već sada opaža se, da se svak ne drži ustanovljenog dobnika, pa mjesto reda, eto opet — nereda, koji dakako daje uzroka prigovorima i nezadovoljstvu medjzanimanicima. Znamo, da ugadjamo našim trgovcima, kad danas obrtnu vlast na ovo upozorujemo, svrhom da zapriechi svako dalnje neobsluživanje određenog dobnika za zatvor dućana.

Na slet u Split. Sutra u 5 sati i 40 časaka ide izlet Krešimirove župe u Split, da sudjeluje bratskom sletu „Hrvojine župe“. U našem gradu je veliko zanimanje za ovu svečanost, koja će, sudeći po prvimljenim vijestima o pripremanima, krasno izpasti. Odziv građanstva za izlet je dosad vrlo liep, a sokolska četa biti će upravo krasna. Sutra dakle svi u Sokolani, gdje je nastup u 4 i po sati.

Grdoba. Pred jedno dva mjeseca drvena obala kod glavnog pristaništa bila je u sredini probivena i razvaljena za pristajanja parobroda „Jadran“. Poslie mjesec dana počelo se tu koješta popravljati, pa se napravila oko oštećenog diela drvena ograda, koja još tu stoji i priechi svako kretanje po toj obali. I tako drvena obala napravljena za veliku nuždu već je dva mjeseca neuporabljiva. To se događaja samo Šibeniku!

Nasipanje Vrujla napreduje uprav krasno. Već se sada vidi, od kolike će vrijednosti biti onaj prostor, što će se nasipom postići i koliko je bolje što se je ostalo kod naspa, mjesto kod pokretnog mosta. Željeti bi bilo, da radnje oko uređenja prve Crneličke drage budu jednakom žurnošću izvedene.

Predavanje. Primamo iz Danila: Otrag par dana naši dični domorodci Melko Vučenić Mag. Pharm. i Ljubinko svršeni agronom u Križevcima posjetije nas — Harni sinovi p. Pavla Vučeničevića, bivšeg nadučitelja u Splitu, koji je zborom i tvornom radu oko napredka svoga rodnog mjesta Danila, i na smrti njega ga zaboravio već izrazi posljednju želju svoju da zemni ostanci budu prenešeni u rodno mjesto, koje je za života žarko ljubio. — Harni sinovi, da počaste uspomene s milog pokojnika postavije privremeno plaču s nadpisom na grob i tom prigodom, koli Melko, toli Ljubinko pokaže, da sliede izgled oca svoga, da ljube svoj rod, ko što ga je i pokojnik ljubio, želeć da svoje dobnio znanje prisade u srca svojih Danilaraca neležat truda ni sunčane žege, koju smo dosta imali ovih dana.

Tom naime prigodom držala su obadva brata vrlo liepa predavanja narodu o stvarima, koje seljaka najviše zanimaju. Prisutni su predavače slušali sa najvećim interesom te ih konačno nagradiše burnim „živio“, čemu se i mi pridružujemo. Mješcani.

Ratno brodovlje. Ratni brodovi „Zenta“ i „Sigetvar“ bili su jučer u našoj luci da se obsekrbe ugljenom a zatim su odputovali put juga.

Izvoz drvija. Jučer je odputovao krcat drvlja i celuloze iz skladišta Steinbeiss parobrod Austro-Amerikane „Irene“ za Nov-orleans, kapetan Začević. Danas odlazi parobrod Adrije „Kotšvar“ za Patras i Anversu isto krcat drvlja i celuloze, kapetan Kurtini.

Izvoz karbita. Prispio je parobrod Adrije „Szčehenyi“ da krcat drvlje, celulozu i karbit. Kapetan je Marušić.

Odputovao. Iza kako je izkrcao teret ugljena za ratnu mornaricu parobrod družine Tripković „Proteo“ odputovao je jučer u jutro put Braile pod zapovjedništvom kapetan Buntičlića.

Sa ribarnice. Ovo zadnje dana ribari Šibenika uhvatili su jedno 30 glava okrunjenog zubačta.

Izvoz ugljena. Jutros je odputovao put Italije krcat ugljena parobrod „Cassiopea“. Kapetan Radoslavić.

Pokrajinske vijesti.

Proti hrvatskoj dram. Split, 17. kolovoza. Približava se jesen i time gostovanje dramatične hrvatske družine, pa je „N. Jedinstvo“, „cloaca maxima“, već počelo sistematično rovat i svakih stvari izmišljati. Tendencija mu je očevidna: da na korist poznatog samozvanog „kazališnog agenta“ diskredituje družinu, da kazalište bude stoga slabo posjećeno, pa da dođućih sezona budu opet slobodne ruke kazališnom agentu, koji dava tu za umjetničko uživanje, za duševnu hranu u Splitu. Htjeli bi pitati Strazičevića ono za što ga je toliko puta „Sloboda“ pitala: „Wie viel hat er dafür bekommen?“

Nego i čoravim može upasti u oči, da u istom broju smetlišta, gdje se napada hrvatsku družinu prije nego li je stupila na daske, Antonije hvali i pravi reklamu kome? cirkusu i borbi surovog hrvanja, jer je taj cirkus poduzeće kazališnog agenta, koji bi nastojao da hrvatska drama ne uspije, sve i kad bi ju on poduzeo u svoju režiju, jer bi mu tako za dođudne godine ostale slobodne ruke, da nas vara i davi sa talijanskim družinama najniže vrsti. Ali se i lisica može prevariti u računim: A šta kažu Hrvati patrioti à la Mangjer i družina?

Organizacija svećenika u Drniša. Primamo iz Drniša: Dne 11, t. mj. župnici drniškog dekanata imali su svoj sastanak. Poslije dugotrajnog i svestranog presretanja došli su do sporazuma i zaključili, da svećenstvo ovoga dekanata mora stupiti u stalničku organizaciju, što se je u isti mah i učinilo. Svrha ovoj organizaciji jest: da oo. župnici ovoga dekanata sporazumno i složno porade za dobro naroda u kojemu žive i to za dobro naroda koji u vjerskom, toli u političkom pogledu.

Novi upravitelji preparandija. „Wiener Zeitung“ donosi imenovanje profesora preparandija Miha Zglava ravnateljem preparandija u Arbanasima, a profesora preparandija Antuna Krielića ravnateljem preparandija u Dubrovniku.

Vinarski kongres u Beču. Od 5. do 10. rujna viećat će u Beču vinarski kongres. Za Dalmaciju referirat će vinarski nadzornik Ožanić, a za Istru zast. Štrekelj.

Novi kot. sud. „Wiener Zeitung“ doniela je naredbe ministarstva pravde o osnovanju kotarskog suda u Blatu na otoku Korčuli. I ovim je dovedeno kraju jedno pitanje, koje je imalo toliko zaprieka. Blačani će konačno biti zadovoljni, da su njihovi pravedni zahtjevi uvaženi i da svoj kot. sud imaju.

Razne vesti.

Proslava kraljevog rođendana. U čitavoj monarhiji proslavljena je ovo dana kraljeva 80-godišnjica s običajnim razsvjetama, svečanim sjednicama raznih obćinskih zastupstva, banketima itd. Kralj je proslavio svoj rođendan u Ischlu u krugu mnogobrojne svoje obitelji, koja se ovom prigodom tamo sabrala. U Beč su stigli svi austrijski ministri, koji su tom zgodom držali naročito ministarsko vječće, a isto tako dođoše u Budimpeštu i magjarski ministri. Grof Khuen je ovom prigodom dobio velrkest Stjepanova reda; dakle najveće odlikovanje iza zlatnog runa, kojeg je dobio kao — ban hrvatski. Stjepanovim redom je odlikovan i austrijski ministar predsjednik Bienenrth. Osim toga će biti odlikovani mnogi vojnički dostojanstvenici i drugi po državu zaslužni ljudi tako da će biti podijeljeno oko 12 željeznih kruna II stepena i ordena Franje Josipa, 24 željezne kruna III. stepena. 100 vitežkih redova Franje Josipa, 150 zlatnih križeva za zasluge, 160 Jelisavinskih redova i množinu srebrnenih ordena.

Katastrofalan požar na izložbi u Bruxellesu. Neki dan nenadano na velikoj međunarodnoj izložbi, jednoj od najvećih i najslavnijih dosad na svijetu, buknuo je strašan požar. Požar se je vanrednom brzinom raširio, tako da je djelovanje vatrogasaca skoro na ništa ograničeno. Prizor je bio veličanstveno strašan, a i šteta iznosi silne svote.

Za veliku se sreću kod ciele katastrofe može smatrati, što je netaknutom ostala velika internacionalna umjetnička izložba, kao i Rubensova izložba. Požar je nanio veliku štetu mnogobrojnim privatnim zgradama i elegantnim vilama, što stoje u izložbi. Sveukupno su izgorele po prilici 22 kuće. Kod stiske prigodom požara ranjeno je oko 100 osoba. Izvršeni odbor izložbe odlučio je povesti s mjesta akciju za pripomoć oštećenim izložnicima i da se odmah iznova izložba sagradi. Vlada je obećala najzdašniju pripomoć. Komora je odmah obdržavala izvanrednu sjednicu, da se zaključit, kako će se najprije i najbrže pružit nužna pomoć. Sa sviju strana dolaze sažalne brojojavke. Točno je ustanovljeno, da je Engleska najveće nastradala. Pogorilo je u svemu 450 englezkih izložitelja. Osobito je izgorilo prekrasnih englezkih pokućstva. Englezki poslanik je odmah poduzeo akciju za odštetu. Kralj Albert poslao je engleskom kralju odljui brojojav. Na englezko osiguravajuće društvo „Lloyd“ pada glavni dio osigurane svote. Drži se, da iznos nadmašuje 10 milijuna.

Iztraga radi uzroka požara je započela. Jedan čovar u izložbi izjavio je pod prisegom, da je u nedjelju nekoliko časa prije 9 sati opazio u paviljonu brisejskih tvrđka odiela plamen. Kad je zvao u pomoć, bila je već ciele zgrada u plamenu. — Razbojnici su pokrali množinu dragocjenosti.

Književnost i prosvjeta.

Izvornik pjesme „Gdje je stanak moj?“ Autorica ove pjesme jest Hrvatica Josipa Kunović, udata za Čeha Kubina, koja je pisala svoje pjesme u jeziku hrvatskom, češkom i njemačkom. U „Muzeju kralj. Češkoga“ našao je dr. Zibrk rukopis hrvatskih, čeških i njemačkih pjesama J. Kubinove. Ove je pjesme pjesnikinja posvetila muzejnom knjižničaru V. Hanki. Vrieme, kad su te pjesme nastale, naznačila je pjesnikinja ovom primjetbom: Dobro slavie rod Kunović Jihuslovanka v Zlate Prahy svobodnim konstitucnim roku 1848., a roku okrojirki 1848. do serpna. Prva kitica pjesme „Gdje je stanak moj?“ nazivlje Krapinu i Hrvatsku „domom“. Josipina Kunović rođena u Varaždinu 10 travnja 1817. Otac joj je bio županijski liečnik, a majka Češkinja rođj. Theis. God. 1836. otišla je u Klatorek u Češkoj. Ovdje se upoznala s Kubinom i pošla za nj. Imala je sedmero djece. Umrla je u Pragu 1860.

Mitrović — kapelnik kupališne glazbe. G. Andro Mitrović, treći dirigent na našem hrv. kazalištu polazi u Opatiju, gdje je primio mjesto kapelnika tamošnje kupališne glazbe.

„Divna gluma.“ Sa zahvalnošću primili smo na ogled jedan ukusno priredjeni primjerak Dan-tove „Divne Glume“, koju je preveo i protumačio na hrvatski jezik Presvietli Frano Uccellini (Tice) Kotorski Biskup. Knjiga se dobiva kod Biskupskog Sjemeništa „Lavova“ u Kotoru; bez poštarine stoji kruna 6; poštarina je za Monarhiju, za 1—4 primjerka kruna 090, za Srbiju i Crnu Goru za 1—4 primjerka krunu 140; novci se šalju unapried.

Naknadno ćemo o djelu obširnije govoriti.

Naše brzojavke.

Bienenrthove konferencije sa poljskim klubom.

Beč, 20. kolovoza. — Ministar predsjednik, barun Bienenrth obdržavao je jučer već najavljene i sa tolikom napetošću očekivane konferencije sa predsjedništvom „Poljskog kola“. Dr. Glombinski je u tu svrhu prispio u Beč. Na konferenciji je bilo dugo govora o političkom položaju, o budućem držanju „Poljskoga kluba“ prema vladi, o zahtjevima Poljaka obzirom na davno obećanu izgradnju vodenih puteva te i o najnovijim događajima u unutrašnjosti samog kluba. Barun Bienenrth dao se je od predsjedništva „Poljskog kola“ točno i potanko informirati o najnovijim nastalim nesporazumcima u klubu, koji se nazivlju „afera German“. Izključenje zastupnika Germana, koji je do jučer bio i predsjednikom narodno-demokratske poljske stranke, uzdrmlalo je temeljima „Poljskog kluba“, jer se sa mnogo strana najavljuju izstupi, a uz to se glasa, da izključeni zastupnik German vodi neku posebnu akciju oko ustrojenja nove svoje stranke. O tom svemu je predsjedništvo „Poljskog kola“ dalo iscrpivih obaviesti ministru predsjedniku. Zaključak konferencije drži se za sada tajnim.

Bugarski car Ferdinand u Zagrebu.

Zagreb, 20. kolovoza. — Jučer je bugarski car Ferdinand bio na prolazku kroz Zagreb na svom putu u Cetinje, gdje će prisustvovati jubilarnim svečanostima knjazza Nikole. Na kolodvoru bio je dočekan od hrvatske vlade te ga je ban dr. Tomasić pozdravio, na što se je car Ferdinand srdačno zahvalio. Sila svijeta bila se je na kolodvoru sakupila. Redarstvo je na kolodvoru bilo pojačano.

Rieka, 20. kolovoza. — Jučer je car Ferdinand bio na prolazku kroz Rieku. Ukrao se je u posebni parobrod „Salona“ te je odputovao dalje.

Bar, 20. kolovoza. — Danas u 4 sata prispio je amo car Ferdinand. Prosljeđuje odmah put Cetinja.

Češki konservativci prama Bienenrthu.

Prag, 20. kolovoza. — Uprava češke konservativne stranke držala je sjednicu, koja je bila sazvana u svrhu, da označi svoje stanovište prama Bienenrthovoj vladi. Vodstvo je stvorilo pristupu postavila se jedan uvjet: da se kabinet mora rekonstruirati, inače da Česi pristanu uz opoziciju, koja bi se sustavno i oštro imala protiv vladi voditi, sa ciljem, da se današnji sistem podpuno uzdrma. Ovaj zaključak vodstva konservativne stranke proizveo je senzaciju.

Nestašica mesa u Beču.

Beč, 20. kolovoza. — Još uvijek je živo pitanje nestašice mesa u Beču. Ministarsko vieće

će nastaviti razpravljanja o tom pitanju, koje je nastalo teže i zamršenije, od kako je predsjednik njemačke agrarne stranke dobio nalog od stranke, da prosvjeduje proti zabrani izvoza mesa.

Trčanska iredentska društva razpuštena

Trst, 20. kolovoza. — Vlada je nekim ovdješnjim talijanaškim iredentskim družtvima uručila naredbu, kojom se ista društva razpuštaju.

Njemačka nasilja.

Pragerhof, 20. kolovoza. — Jučer se je na ovdješnjem željezničkom kolodvoru dogodio brutalan čin. Jedan umirovljeni častnik, Slovenac, došao je na kolodvor te je na slovenskom jeziku zatražio voznu kartu. Njemačko željezničko osoblje je radi toga napalo Slovenca i na mrtvo ime ga izprebrijalo. Ovak divlji čin svugdje je izazvao duboko ogorčenje.

Priopćeno.

Na demokratske laži.

Kad se god hoće da napade i blati pravaše i njihovu stranku, onda se kod Smodlakinih demokrata i njihovih najnovijih priprepana utvaraša ne biraju nikakova sredstva, ne traži istine niti gleda poštenje, već se udara lievo i desno, samo da se napada i ocrujnje! Da u takovim napredno-utvaraškim „vitežkim“ nasrtajima nema nikad pobjede sa strane tih laži-torba nije se čuditi, jer istina vazda pobjeđuje, a kula podignuta na lažnom temelju i pri najmanjem se povjetarcu ruši i zaspilje svoje lažne proroke. Što su veći napadaji na kninske pravaše sa strane političkih protivnika padali, to su se ovi sve to više lažima služili, pak nam se nije mnogo mučiti, a da dokažemo kako je i zadnji napadaj na kninske pravaše lažan. Pravo govoreći svaki kninski Hrvat bio je do jučer i pravaš, a ako danas ima uzokka, koji radi svojih ambicija, interesa, inada i političke nedosljednosti prelethe i protivni tabor, tomu nisu zaista krivi kninski pravaši, niti ih se može napadati u čem, a najmanje u tom, što su se pojedini od njih usmjelili, da se pokažu, e su pravaši.

Gospoda, koja danas u „Slobodi“ napadaju nas kninske pravaše, što nevinu učestvujemo izletu sv. Ane u Kosovu, nekada su, dok se ne stidiše svojeg imena hrvatskog, i oni mnogo većim entuziazmom u toj prigodi izlikovali svoje hrvatstvo, ali danas toga više ne bi učinili, jer to ne čine Smodlaka, Ilevičić, Biankini et comp. Ako se je od tolike naše mladjarie jednog spola i drugog, sve uljudne i skladne čeljadi, čula hrvatska pjesma, to nije moglo toliko udariti u žive „naprednoj“ gosposdi, da im to nije istodobno bilo „memento“ njihovog patriotskog izdajstva. Što nas trpaju legionasa i kaprale, varaju se, jer mi smo samo odvažni vojnici pravaše stranke, a ne kojejkakove priprepane Smodlakinie ciganije. Nije dostojno ozbiljnih ljudi da izvrću i da se nabacivaju uvredama, a da se teliči oko „Slobode“ zavaravaju. Tako nije istina ni to, da je s naše strane bilo vike: „Živio“ ovoj ili onoj osobi, po gotovo ne onima, koji su u utvaraškom toru. Pravašima kninskim nije bilo nužno da viču „živila stranka prava“, jer oni do svoje stranke drže, a viku prepuštaju i onako odveć razvikanim demokratima. Pravaški kninski nisu poznizili sebe, da idu vikati „dole demokrati“, jer u obće o ovim demokratima, a onima u Kninu napose ne vode nikakova računa. Pravaški kninski u obće nisu nikomu vikali „živio“.

Ako se hoće da izkrivljuju činjenice i izgone laži, tad je drugi posao, a u tome su igone naprednjaci majstori, osobito kad uzimlju na nišan pravaše. Na prošestvo sv. Ane u Kosovu izmjeni se onoga dana preko 5000 osoba raznog staleža, pa mislimo da neće „istisljubljivi“ dopisnici „Slobode“ reći, da je sav taj narod pristaša pravaše stranke tim više, ako se uzme u obzir, da među zavjetnicim ima dobar broj težaka grčko-iztočne vjere, a i naš težak ne bavi se šupljom politikom „otca maloga puka“. Među tolikim svjetom dakle da se nadje netko pa i da više bilo komu, bilo proti komu, što ga zato ulaze kninski pravaši? Da se pravaštvo kninskom još veća uvreda dade, daju mu se za vodje osobe, koje nespadaju u pravaški tabor već u demokratski tor, koji je po naputku debelog demokratskog vodje u Kninu delio socialističke poznate brošure. Napadaje na naše ljude ne ćemo odbijati, jer to bi bilo za nas poniženstvo. Petar Vidović, Klingeri i učitelj Plikler, pošten su i ako siromašni ljudi, pa se neće nikada morati da crvene pred poštenim svetom za sve ono što učinie neki naši „kninski demokrati“, koji doseleše „s omu stranu catare.“

Knin, 5. kolovoza.

Kninjanin.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda.

Smrt
muhamam!
„Äroplan“
upriličena sprava sa medom
hvata sve muhe.
Komad stoji 10 filira.
Dobiva se u farmaciji: Carlo Ruggeri.

HOTEL
„DINARA“
sa reštauracijom
Šibenik
kod kazališta
preuzeo je podpisani, te ga preuredio, obkrbivši ga sasvim novim pokućstvom i stolnim priborom.
Kako je sada u njemu uređeno, odgovara doista zahtjevima grada, pa se podpisani nada, da će od sada unapried ovaj hotel postati najmilije svratište ne samo za mjesto, nego i za vanjski svijet, tim više, što je u reštauraciji i domača kuhinja, uređena na način koji posve zadovoljava.
Ciene su najumjerenije, a posluga bez prigovora.
Preporučujuc se sa veleštovanjem
Niko Blažević.

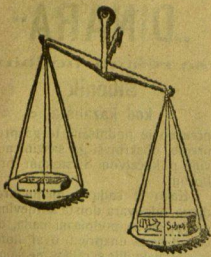
Velika zlatarija
Gjuro Plančić
Starigrad
Podružnica: Vis-Velaluka.
Prodaje svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta.
Najfinije švicarske dobnike.
Ciene umjerene bez utaknice.
Priznanice na pretek.

TVORNICA
PAPIRNATIH
VREĆICA
Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za pogovaku porabu otvorio, te je podpunu prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izradjuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u podpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.
Sa veleštovanjem
ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

VLADIMIR KULIĆ

Jedina hrvatska
tvornica voštanih
svieća na paru.
Šibenik (Dalmacija).

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano
K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod
„Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim
knjižarama.

Na **URSNOCU,**
cijenu
težinu

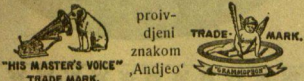
treba kod kupovanja i traženja
sapuna paziti. Ni jedan
sapun na svijetu ne nadilazi

Schicht

sapun

u njegovim dobrim vrlinama,
čistoći, perućoj jačini, blagosti
te jeftinoći.

Najsavršeniji gramofoni i ploče
sa svakovrstnim komadima
osobito hrvatskim

dobivaju se u knjižari i papirnici:
Ivan Grimani
Šibenik, Glavna ulica.
Šalje na zahtjev cjenik i popis komada
badava i franko.

Nova tvornica cementovih kupa (folcovi).

Novomoderni i to trajni i jeftini.
Kvadratni metar po 75 para.
Nalazi se u Šibeniku.

Friedrich Krejsa. 1-5

Hamburg Amerika Linie

redoviti odazak njemačkih parobroda i broda
parobroda

Otprema putnika
1. II. III. kabine kao i uslužjeka
u sve dijelove svijeta
osobito za putovanja

Hamburg—New York
Hamburg—Argentina
Hamburg—Brazil
Hamburg—Kuba
Hamburg—Meksiko
Hamburg—Peru
Hamburg—Indija
Hamburg—Francuska

Zabavno pomorsko putovanje.
Vrlo zanimljiva lica 13 dnevna zabavna pomorska
putovanja sa „Albatros“ do Brazilskoga, vožnje na
sjevernoatlantski, Sjevernog Kapa i Spitzberg, vožnje
u glavnici Kapskida, u Indijsku, Indu i Sibirsku.
Intenzivni datu i dalje se besplatno

Hamburg—Amerika Linie,
Abteilung Passagierverkehr, Hamburg.

Glavna agencija za Primorje, Trst:
Via del Campanile 3. 110.

Prva parna tvornica za bojadisa-
nje, pranje i kemično čišćenje
odjela na suho.

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemično čišćenje kao:
obična, uresna, za šetnju, kazalište i plesove.
Osim toga zastore, prostrirane, rukavice od
kože itd., razamije se sve u cjelini čisti se sa
poveljnim strojem „Universal“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih
predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno
poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
I. IX.
Glavna ulica.

Velika Tvornica tjestenine

i mlince za raznu hranu.
Pomoćju najmodernijeg motora
proizvadjaju

Svake vrsti. **Od najboljeg marseljskog griza** Svake vrsti
ovog jestiva. ovog jestiva.

kao i od
Dobrog i od najfinijega **pšeničnog brašna** dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:
IVAN ŠUPUK i brat
Šibenik. 15. VI. 10.

Najbolji namještaji snage
kao što:
motori na plin (gas), benzin,
žestu, kameno ulje, surovo
ulje za obrtničke, poljodjel-
ske i električne namještaje
snage.

Namještaje na mrvavi plin (Sauganlage)
prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik:
Moritz Hill, Dresden)

najveća specijalna tvornica
srednje Evrope.

izlikju o glavno predstavništvo, kamo valja
upraviti sve upite:
**Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.**
Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
Zahtjevuje cjenik besplatno i bez poštarine.
Dopisivanje hrvatski.

Hrvatska vjeresijska banka Podružnica Šibenik.

Dionička glavica
K 2,000.000
Pričuvna zaklada i pritičici K 180.000.
CENTRALKA DUBROVNIK
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel
prima uložke na knjižice u konto ko-
rentu u ček prometu; eskomptuje
mjenice.
Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja
vrednime. Devize se preuzimlju naj-
kulantnije. Izplate na svim mjestima
tu i inozemstva obavljaju se brzo
i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica
kupuje i prodaje državne papire,
raztereinice, založnice, srečke, va-
lute, kupone. Prodaja srečaka na
obročno odplačivanje. Osjeganje
proti gubitku kod zadržavanja. Revi-
zija srečaka i vrednostnih papira
besplatno. Unovčenje kupona bez
odbitka.

Zalagaonica
daje zajmove na ručne zaloge, zlatne
i srebrne predmete, drago kamenje
i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquadotto br. 65.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Centrala: Via Giulia br. 20.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ures.
Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano
sudje, ocaokline, staklarije, svjetiljke itd.
Velike količice naročitih tvari u ocaoklini, porculani.
Cjene umjerene koje se ne boje utakmice.
Na zahtjev šalju se cijenici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.
Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim
našim trgovcima.

Podružnice:
Via Barriera vecchia
br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni di
Guardiella
br. 871.

Telefon br. 1930. Telefon br. 1930.

26. II. 10.

Pozor!

Kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju
ulica Galatii br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg
živeža, brašna najglasovitijih mlinoava, te krumpira, žira, graha i umjetnih gnojiva.
Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike,
za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkot trgovcima knjigovodstvo.
Podupirati Gospodarsku savez, patrioitična je dužnost svakog našeg trgovca.
Cienike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:
S. H. Škerl, Trst.
19. II. 10.